

PONTIFIKO VIZITO KAIP VERTYBINIO FENOMENO INTERNALIZACIJOS BRUOŽAI

Veronika Lileikienė, Saulius Lileikis

*Klaipėdos „Aukuro“ gimnazija,
Lietuvos aukštoji jūreivystės mokykla*

Anotacija

Popiežiaus Pranciškaus, didžiojo pontifiko, vizitas Lietuvoje – tai vertybinis fenomenas, kurį įsisąmoninti ir įvairiais lygmenimis internalizuoti buvo sudaryta galimybė šių laikų jaunuoliams, išsiskiriantiems savita asmenybe. Straipsnyje pontifiko vizitas Lietuvoje atskleidžiamas atsižvelgiant į jaunuolių vertybinę poziciją internalizuojant minėtą vertybinį fenomeną. Jaunuolių vertybinė pozicija aptariama pontifiko vizito esmės ir prasmės požiūriu, išryškunami jų patirti emociniai išgyvenimai pontifiko vizito metu, apibūdinama jaunuolių vertybinė pozicija jų siekių ir elgsenos atžvilgiu. Taikomas bandomasis, iš dalies giluminis tyrimas, pagrįstas visybiško ugdymo paradigma, idealizmu, humanizmu, egzistencine fenomenologija, neotomizmu. PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: pontifikas, popiežius, vizitas, vertybinis fenomenas, internalizacija.

Abstract

The visit of Pope Francis as the Supreme Pontiff to Lithuania was noted as a valuable phenomenon. Modern young people, which individually try to enrich their identity, had an opportunity to perceive and internalize this valuable phenomenon at different levels. The object of the research is a visit of the Pontiff as a valuable phenomenon. The subject of the research is a valuable youth's position through the internalization of the mentioned valuable phenomenon. The aim of the article is a revelation of attributes of a valuable youth's position through the internalization of the visit of the Pontiff as a valuable phenomenon. The tasks of the research are as follows: to discuss the valuable position of young people in relation to the essence and meaning of the Pontiff's visit; to highlight their emotional experience during the visit; to characterize the valuable youth's position in terms of their aspirations and behavior. The type of the research: this is a semi-deep and pilot study. Methodological and epistemological principles are as follows: the paradigm of universal development, idealism, humanism, existential phenomenology and neo-Thomism. KEY WORDS: the Pontiff, the Pope, visit, valuable phenomenon, internalization.

Įvadas

Mokslinė problema. Jaunuolio asmenybės dvasinę raidą lemia daugelis veiksnių. Vienas svarbiausių – įtaką jaunam žmogui darantys autoritetai, ypatingi žmonės, dvasiniai lyderiai. Popiežiaus Pranciškaus, kaip didžiojo pontifiko (lot. *pontifex* – tiltų statytojas), tiesiančio dvasinius tiltus tarp Dievo ir žmonių, tarp tautų ir valstybių, jų istorijos bei raidos vizijų, lankymasis Lietuvoje buvo ne tik išskirtinis socialinis, religinis, politinis, kultūrinis įvykis. Šis vizitas – tai ugdomasis vertybinis fenomenas, kurį įsisąmoninti ir įvairiais lygmenimis internalizuoti buvo sudaryta galimybė šių laikų jaunuoliams, savitai turtinantiems savo asmenybę.

Jaunimo katekizmo (2011) pratarinėje, kurią parengė popiežius Benediktas XVI, teigiama, kad jauni žmonės turi žinoti, kuo jie tiki. Jaunimas turi apie savo išpažįtamą tikėjimą viską taip tiksliai žinoti, kaip informatikos specialistas kompiuterio operacinę sistemą, ir taip gerai jį suprasti, kaip muzikas savo kūrinį. Jauni žmonės kviečiami suvokti tikėjimą geriau nei jų tėvai, kad galėtų ryžtingai atlaikyti šių laikų iššūkius ir pagundas (YOUCAT lietuviškas jaunimo katekizmas, 2011).

Turtinti savo tikėjimą jauni žmonės mielai renkasi keliaudami, bendraudami, tenkindami savo pažintinius interesus ir laipsniškai vertybiškai keisdami. Jaunimo dvasinė raida – labai sudėtinga ir tyrėjų (Butkienė, Kepalaitė, 1996; Trimakas, 1997; Maslauskaitė, Navickas, 2000; Paškus, 2002; Martišauskienė, 2004; 2008; Palaimaitė, 2010; Ramonas, 2013; Aramavičiūtė, 2016; Juškie-nė, 2016; Lileikienė, Lileikis, 2017; Stumbra, 2018 ir kt.) vertinama įvairiais moksliniais jos pažinimo pjūviais, kurių spektrą sudaro gilios teologinės, antropologinės, sociokultūrinės, psichologinės, pastoracinės, liaudiškojo pamaldumo, vertybių internalizacijos, asmens dvasinės gerovės ugdomosios įžvalgos.

Hodegetikoje vaikų ir jaunuolių ugdymas antropologiškai laikomas vertybiniu, o šiuo atveju – ir piligriminiu susitikimu. Šiuo požiūriu straipsnyje numatyta iš dalies giluminiu bandomuoju tyrimu nustatyti susitikime su popiežiumi Pranciškumi (kaip vyresniuoju piligrimu dvasinės lyderystės prasme) dalyvavusių 10 gimnazistų (kaip jaunųjų piligrimų) patyrimą, kuris formuoja jų vertybinę poziciją internalizuojant pontifiko vizitą, kaip vertybinį fenomeną, gyvenimo tikėjimu puoselėjimo perspektyvoje.

Tyrimo objektas – pontifiko vizitas Lietuvoje, kaip vertybinis fenomenas.

Tyrimo dalykas – jaunuolių vertybinė pozicija internalizuojant minėtą vertybinį fenomeną.

Straipsnio tikslas – atskleisti jaunuolių vertybinės pozicijos bruožus, jiems įvairiais lygmenimis internalizuojant pontifiko vizitą, kaip vertybinį fenomeną.

Tyrimo uždaviniai:

1. Aptarti jaunuolių vertybinę poziciją pontifiko vizito esmės ir prasmės požiūriais.
2. Išryškinti jų patirtus emocinius išgyvenimus pontifiko vizito metu.
3. Apibūdinti jaunuolių vertybinę poziciją jų siekių ir elgsenos atžvilgiu.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, struktūruotas interviu, savirefleksija, laisvų asociacijų metodas, duomenų turinio fenomenologinė analizė, lyginamoji analizė, sintezė.

Tyrimo tipas – bandomasis, iš dalies giluminis.

Metodologinės epistemologinės nuostatos:

- *visybiško ugdymo paradigma* orientuoja ugdyti visas asmenybės galias visų – biologinių, psichologinių, dvasinių – poreikių horizontaliuoju ir vertikaliuoju žmogaus būties lygmenimis edukacinio tenkinimo kontekste (Jovaiša, 2001); vertikalusis būties lygmuo pagrindžia piligriminio susitikimo nelygstamą vertę;
- *idealizmas* pabrėžia žmogaus dvasinio prado primatą, dvasinę jo prigimtį; pagrindiniai idealistinės pedagogikos principai ugdymo pagrindu nurodo ugdytinio savirealizaciją; ugdytojo paskirtis – padėti atskleisti dvasines ugdytinio galias ir visokeriopa skatinti sąmoningą jų plėtotę (Bitinas, 2000); idealizmu grindžiamas popiežiaus, kaip didžiojo pontifiko bei piligrimo, ugdomasis vaidmuo padeda ugdytiniam atskleisti savo dvasines galias;
- *humanizmas* akcentuoja dvasinį asmenybės pradą ir jį traktuoja kaip įgimtą asmens dvasios kultūros ugdymosi pamatą; humanistinė psichologija žmogų traktuoja kaip vientisą sąmoningumu, laisve ir kūrybinėmis galiomis apdovanotą asmenybę, kuri plėtoja prigimtines savo galias, siekia laisvai jas realizuoti bei tobulėti vertybinių orien-

- tacijų pagrindu; jaunuolių susitikimo su pontifiku vertybinė patirtis liudija jo vizito, kaip vertybinio fenomeno, internalizacijos reikšmę;
- *egzistencinė fenomenologija* susirūpinimą dėl pasaulio paverčia rūpesčiu dėl asmens; aktualizuojama suvokti ir įprasminti fenomenus, susijusius su individualios egzistencijos tapsmu, sklaida bei integracija (Bitinas, 2000); vertybinių nuostatų mokomasi pasitelkiant egzistencinius potyrius, meninę kūrybą, vaizduotės lavinimą, išvalgas, vertybių apmąstymą (Duoblienė, 2006); egzistencinės fenomenologijos nuostata grindžia jaunųjų piligrimų patirties, klausantis ir reflektuojant pontifiko žodžius, ugdomąją vertę;
  - *neotomizmas* pirmenybę teikia personalizmui, akcentuoja dvasinę žmogaus prigimtį ir paskirtį, iškelia žmogų virš kasdienybės bei antropocentrių, sociocentrių ir teocentrių vertybių, dermės kontekste teikia metodologinį pagrindą pontifiko vizito, kaip vertybinio fenomeno, internalizacijos tyrimui.

Tyrimo organizavimas ir validumas:

Interviu klausimynas sudarytas pagal vertybinės pozicijos internalizacijos kognityvų, emocinį, aspiracijų ir elgsenos lygmenis, atsižvelgus į informantų amžiaus grupę (vyresniųjų paauglių pereinant į ankstyvąją jaunystę, t. y. 15–17 m., kai ankstyvosios jaunystės pradžia laikoma 16 m., todėl tyrimo imtis – gana homogeniška).

Vertybių, vertybinių fenomenų ir, kaip minėta, vertybinės pozicijos internalizacijos koncepciją sudaro:

- kognityvusis lygmuo – vertybių esmės ir prasmės suvokimas;
- emocinis – asmens santykio su internalizuojama vertybe emociniai išgyvenimai;
- aspiracijų lygmuo – siekiai ir ryžtas vertybes internalizuoti;
- elgsenos lygmuo – praktinė vertybinė veikla internalizuojant vertybes (Aramavičiūtė, 2005).

Klausimyną sudaro penkios atvirųjų klausimų grupės:

1. Pontifiko vizito esmė.
2. Pontifiko vizito prasmė.
3. Emociniai išgyvenimai vizito metu.

4. Siekiai po vizito.
5. Įtaka elgsenai.

Šiek tiek modifikuotos ir redukuotos gautų duomenų *turinio fenomenologinės analizės* etapai:

- manifestinių kategorijų išskyrimas;
- prireikūs, kategorijų skaidymas į subkategorijas;
- (sub)kategorijų pasikartojimo dažnio nustatymas;
- rezultatų interpretacija (Žydzūnaitė, 2002).

Tyrimo duomenys glaustai pateikiami lentelėse, kurios dėl straipsnio apimties redukuotos. Kad būtų patogiau vertinti informantų atsakymus, pasirinkta pirmiausia teikti tuos, kuriuos nurodė daugiausia informantų.

Tyrimo dalyvių imtis – statistiškai nereikšminga, jos duomenų nesiekiamą generalizuoti, tačiau probleminiam bandomajam tyrimui – pakankama. Ją sudarė 13-a Klaipėdos „Aukuro“ gimnazijos 9–12 klasių moksleivių (4 vaikinai ir 9 merginos), kurie ruošėsi ir dalyvavo susitikimuose su popiežiumi Vilniuje ir Kaune 2018 m. rugsėjo 22–23 d.

Tiriant laikytasi tyrimo etikos reikalavimų, kartu siekiant eliminuoti ar kiek įmanoma sumažinti galimybę informantams teikti melagingus, atmetinai suformuluotus ar pagražintus atsakymus į klausimus. Kaip rekomenduojama tyrimų metodologijoje (Kardelis, 2002), su jaunuoliais bendrauta natūraliai, atsižvelgiant į jų amžių; jiems paaiškintas tyrimo tikslas, kur ir kaip bus naudojama gauta informacija, garantuotas duomenų konfidencialumas ir anonimiškumas, įsipareigota informantus supažindinti su tyrimo rezultatais, įvertintos jų pastangos ir padėkota už bendradarbiavimą.

Tyrimo rezultatai gali būti taikomi tik pasirinktai populiacijai.

1. Jaunuolių vertybinė pozicija pontifiko vizito esmės ir prasmės požiūriais

Pirmiausia siekta sužinoti, informantai pontifiko vizitą vertina labiau techniniu-funkciniu ar ir giluminiu-prasminiu požiūriais. Todėl pradėta klausti nuo paprasčiausių klausimų: kas atvyko, kada, kaip, kur ir pas ką?

Domėtasi informantų požiūriu į pontifiko vizito esmę, siekta sužinoti, kaip jie įvardija atvykusį žmogų (1 lentelė).

1 lentelė. Informantų suvokimas, kas atvyko

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kas atvyko?	1–8	Popiežius Pranciškus	Popiežius
	9	Katalikams svarbus žmogus	Žmogus
	10	Tikinčiųjų tėvas	Tėvas
	11	Dėdė iš Vatikano	Dėdė
	12	Dievo žemiškasis išganytojas	Ganytojas
	13	Garsus žmogus savo padėtimi	Garsenybė

Nustatyta, kad dauguma informantų tiesiogiai įvardijo žmogų, kuris atvyko vizito į Lietuvą. Likusieji pontifiką apibūdino pasitelkdami šeimos, svarbos, šventumo atributus. Taigi elementarus jaunuolių suvokimas apie popiežių laikytinas pakankamu.

Klausta, kaip pontifikas atvyko? Atsakymai teikiami 2 lentelėje.

2 lentelė. Suvokimas, kaip pontifikas atvyko

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kaip atvyko?	1–5	Lėktuvu	Lėktuvas
	6–9	Lėktuvu ir papamobiliu	Lėktuvas, papamobilis
	10–11	Lėktuvu ir automobiliu	Lėktuvas, automobilis
	12–13	Papamobiliu	Papamobilis

Nustatyta, kad informantai suvokia, kurios transporto priemonės naudotos pontifiko vizito metu. Nors vieni jaunuoliai labiau išryškino vienas, kiti – kitas transporto priemones, atsakymų pasiskirstymas atskleidė, kad vyrauja lėktuvo kategorija.

Siekta sužinoti, kaip informantai suvokia, kur pontifikas atvyko (3 lentelė).

Atsakymuose dominuoja Vilniaus katedros aikštė, kiek mažiau – Santakos parkas Kaune. Nurodytos vietos atitinka apklausiamų jaunuolių patirtį, nes jie susitiko su popiežiumi Vilniuje ir Kaune.

3 lentelė. Suvokimas, kur pontifikas atvyko

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kur atvyko?	1–6	Į Katedros aikštę Vilniuje ir Santakos parką Kaune	Katedros aikštė, Santakos parkas
	7–9	Į Katedros aikštę Vilniuje	Katedros aikštė
	10–11	Į Vilnių	Vilnius
	12	Į Santaką	Santaka
	13	Į Lietuvą	Lietuva

Domėtasi, kaip informantai fiksavo pontifiko vizito datas (4 lentelė).

4 lentelė. Suvokimas, kada pontifikas atvyko

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kada atvyko?	1–9	Rugsėjo 22–23 d.	22–23 d.
	10–12	Rugsėjo 22 d.	22 d.
	13	Rugsėji	Rugsėjis

Nustatyta, kad vyrauja teisingi atsakymai į klausimą apie pontifiko vizito datą. Elementarūs klausimai tuo baigiasi. Kiti klausimai pagal vertybių internalizacijos lygmenis – sudėtingesni, geriau atskleidžiantys jaunuolių vertybinę poziciją, apimantys jos giluminę dvasinę plotmę.

Klausta, pas ką pontifikas atvyko? Atsakymai teikiami 5 lentelėje.

5 lentelė. Suvokimas, pas ką pontifikas atvyko

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Pas ką atvyko?	1–5	Pas Lietuvos žmones	Žmonės
	6–9	Pas Lietuvos tikinčiuosius	Tikintieji
	10–11	Vilniuje – pas jaunimą, Kaune – pas tikinčiuosius	Jaunimas, tikintieji
	12	Pas lietuvius ir jaunimą	Lietuviai, jaunimas
	13	Susitikti su jaunimu	Jaunimas

Jaunuolių suformuluoti atsakymai išryškina tendenciją, kad pontifikas atvyko pas tikinčiuosius į Lietuvą. Tačiau 3 informantų atsakymai atskiria jaunimą ir tikinčiuosius, jaunimą ir lietuvius. Pastebėtina, kad jaunimo kategorija

4 atvejais teikiama atskirai, t. y. popiežius atvyko arba susitikti su jaunimu, arba pas jaunimą ir pas tikinčiuosius, arba pas lietuvius ir jaunimą. Šio pobūdžio jaunų žmonių svarstymą galėjo lemti patirtis, kai viename susitikime matyta daugiau jaunų žmonių, ir / ar menkai analitiškos jų šnekamosios kalbos ypatumai. Nors jaunuolių savivoka jų psichoedukacinės raidos požiūriu gali natūraliai kažkiek pasižymėti socialine atskirtimi, vis dėlto 3 informantų išreikšta pozicija vertintina kaip nepakankamai logiška ir brandi, atsižvelgiant į paprastai ypač stiprų asmenybės kognityvių galių veikimą ankstyvojoje jaunystėje.

Siekta išsiaiškinti informantų požiūrį į pontifiko vizito prasmę. Klausta, kodėl pontifikas atvyko, prašant nurodyti jo atvykimo motyvus (6 lentelė).

Pirmiausia tikslinga išryškinti išskirtinius motyvus, kurie teigiamai apibūdina kai kuriuos informantus kaip brandesnes asmenybes, būtent – žmonių palaikymas ir siekis, kad Lietuvoje būtų taika. Apskritai vyrauja pozityvūs nurodomi motyvai.

Domėtasi, kaip informantų draugai reagavo į pontifiko vizitą. Atsakymai teikiami 7 lentelėje.

Nustatyta, kad daugelio informantų draugai teigiamai reagavo į pontifiko vizitą. Viena vertus, tikinčių jaunuolių draugai natūraliai yra tie, kurių vertybinė pasaulėžiūra – artima. Kita vertus, informantų atsakymai transliuoja galimybę, kad tai reakcija, kuri apskritai būdinga naujai, natūraliai savitai, naujoms patirtims atvirai jaunuolių kartai, kuriai charizmatiškas popiežius gali būti priimtinas pirmiausiai kaip kitoks, neįprastas žmogus.

6 lentelė. Suvokimas, kodėl pontifikas atvyko

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kodėl pontifikas atvyko (motyvai)?	1–3	Norėjo palaikyti Lietuvos jaunimą	Palaikyti
	4–5	Palaiminti mus Lietuvos 100-mečio proga	Palaiminti
	6–7	Norėjo aplankyti Lietuvos tikinčiuosius	Aplankyti
	8–9	Skleisti tikėjimą	Skleisti
	10	Palaiminti tolimą šalį po sapno apie ją	Palaiminti
	11	Palaikyti žmones	Palaikyti
	12	Kad Lietuvoje būtų taika	Taika
	13	Pravesti mišias Lietuvai, pasirodyti tikintiesiems	Mišios

7 lentelė. Jaunuolių suvokimas, kaip jų draugai reagavo į pontifiko vizitą

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kaip tavo draugai reagavo į pontifiko vizitą?	1–7	Džiaugėsi	Džiaugsmas
	8–9	Buvo labai laimingi	Laimė
	10–11	Patiko	Patiko
	12	Neigiamai, nes vizitas banalus	Neigiamai
	13	Bijojo religinių fanatikų	Baimė

Informantų klausta, kaip Lietuvos visuomenė reagavo į pontifiko vizitą? Atsakymai – 8 lentelėje.

8 lentelė. Suvokimas, kaip reagavo Lietuvos visuomenė

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kaip reagavo Lietuvos visuomenė?	1–6	Labai džiaugėsi	Džiaugsmas
	7–8	Svetingai sutiko	Svetingumas
	9–10	Jautė jo pagarbą mūsų šaliai	Pagarba
	11	Puikiai	Puikiai
	12	Teigiamai	Teigiamai
	13	Verkė iš laimės	Laimė

Visi informantai įvertino, kad Lietuvos visuomenės reakcija į pontifiko vizitą buvo pozityvi. Pažymėtinas platesnis jaunuolių vartojamų sąvokų spektras, pavyzdžiui, „svetingai sutiko“, „jautė jo pagarbą mūsų šaliai“. Tai brandus vertinimas, kuris veikia demonstruoja ne tiek sociologinį jų išprusimą vertinant visuomenės reiškinius, kiek tinkamai funkcionuojančią kognityvią asmenybės saviraidą.

Siekta sužinoti, kaip jaunuoliai vertina pontifiko vizito naudą Lietuvai (9 lentelė).

Vyrauja pozityvūs atsakymai, kurie aprėpia dvasinę sritį, verslo poreikius, politinį, religinį kontekstą.

9 lentelė. Pontifiko vizito naudos Lietuvai suvokimas

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kokia šio vizito nauda Lietuvai?	1–3	Dvasinė nauda	Dvasinė
	4–5	Sustiprino, atgaivino tikėjimą	Tikėjimas
	6–7	Lietuviai pamatė popiežių gyvai	Pamatymas
	8–9	Atnešė pozityvumo	Pozityvumas
	10–11	Verslininkai uždirbo	Uždarbis
	12	Pasaulis sužinojo, kad lietuviai nėra barbarai	Ne barbarai
	13	Politinė ir religinė nauda	Politinė, religinė

2. Jaunuolių patirti emociniai išgyvenimai pontifiko vizito metu

Domėtasi informantų požiūriu į jų patirtus emocinius išgyvenimus. Klausta, kaip jaunuoliai jautėsi pontifiko vizito metu (10 lentelė)?

10 lentelė. Informantų savijauta vizito metu

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kaip jautėsi vizito metu?	1–5	Labai laimingas	Laimė
	6–7	Buvo labai įdomu	Įdomumas
	8–9	Pavargęs, bet pakylėtas	Nuovargis, pakylėtumas
	10	Pavargęs	Nuovargis
	11	Kantriai laukiau popiežiaus	Kantrumas
	12	Buvo šalta	Šaltis
	13	Jaučiausi pagerbtas ir naudingas	Savivertė

Nustatyta, kad vyrauja teigiamos savijautos atsakymai, iš kurių beveik pusė nurodo, kad jaunuoliai buvo labai laimingi. Kaip ypač vertingas atsakymas galėtų būti išskirta „pavargęs, bet pakylėtas“. Straipsnio bendraautorių piligriminė patirtis gyvenime taip pat liudija šį vertingą jausmą.

Klausta jaunuolių, kas juos jaudino labiausiai? Atsakymai – 11 lentelėje.

11 lentelė. Jaunuolių patirtis, kas juos jaudino labiausiai

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kas jaudino labiausiai?	1–3	Popiežiaus laukimas	Laukimas
	4–5	Atvykimo momentas	Atvykimas
	6–7	Popiežiaus kalba jaunimui Vilniuje	Kalba
	8–9	Žmonių kiekis	Minia
	10	Kai pravažiavo pro mane	Artumas
	11	Kai pažiūrėjo į mane	Žvilgsnis
	12	Susitikimas su šventu žmogumi	Susitikimas
	13	Kai mūsų tauta laimino popiežių	Laiminimas

Nustatyta, kad pavieniai atsakymai labiau apibūdina tai, ko klausta. Atsakymai, „kai pravažiavo pro mane“, „kai pažiūrėjo į mane“, „susitikimas su šventu žmogumi“, bene geriausiai atskleidžia neišdildomus jaunuolių dvasinės vertės įspūdžius.

Siekta sužinoti, kas jaunuoliams buvo įdomiausia? Informantų atsakymai teikiami 12 lentelėje.

12 lentelė. Informantų patirtis, kas jiems buvo įdomiausia

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kas buvo įdomiausia?	1–5	Popiežiaus kalba jaunimui	Kalba
	6–7	Pamatyti popiežių iš labai arti	Artumas
	8	Jo kalbėjimas kita kalba	Užsienio kalba
	9	Jo išvaizda ir žmonių reakcija	Išvaizda, reakcija
	10	Kad vis dar tebėra atributika, nors vizitas pasibaigęs	Išliekamumas
	11	Atvykimas	Atvykimas
	12	Laukimas	Laukimas
	13	Viskas įdomu	Viskas

Vyrauja atsakymai, kad jaunuoliams įdomiausia buvo pontifiko kalba. Tai rodo, kad jie jos klausėsi, ją išgirdo ir, tikėtina, įgijo galimybių savo vertybiniais apmąstymams bei kilniems sprendimams.

Domėtasi jaunuolių patirtimi, kas jiems buvo keisčiausia? Atsakymai – 13 lentelėje.

13 lentelė. Jaunuolių patirtis, kas jiems buvo keisčiausia

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kas buvo keisčiausia?	1–3	Nieko	Nieko
	4	Atrodė kaip angelas, nusileidęs iš dangaus	Angelas
	5	Patikėti, kad tikrai matau popiežių	Patikėti
	6	Popiežiaus kalbėjimas lietuviškai	Lietuvių kalba
	7	Papamobilis	Papamobilis
	8	Kad Kaune pravažiavo ne pro visus sektorius	Trūkumas
	9	Kad trumpas vizitas	Trumpumas
	10	Kad didžiulė minia susirinko nuo ankstauro ryto	Minia
	11	Kad ilgai reikėjo laukti	Laukimas
	12	Scenos papuošimai Vilniuje	Papuošimai
13	Renginių organizatorių logika	Organizavimas	

Nustatyta, kad informantų atsakymams būdinga daugiau skirtingų variantų. 10-ies jaunuolių atsakymai geriausiai atskleidė klausimo esmę – buvo pateikti neatmestini ir atskleidė informantų išgyventą pontifiko vizito realybę.

3. Jaunuolių vertybinė pozicija savo siekių ir elgsenos atžvilgiu

Informantų klausta apie jų su pontifiko vizitu susijusius siekius ir elgseną. Atsakymai į klausimą, kaip pontifiko vizitas pakeitė jų mąstymą, pateikti 14 lentelėje.

14 lentelė. Informantų patirtis, kaip pontifiko vizitas pakeitė jų mąstymą

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kaip pontifiko vizitas pakeitė tavo mąstymą?	1–4	Nieko	Nieko
	5–6	Tikėjimas tapo svarbesnis	Tikėjimas
	7–8	Kad reikia labiau vertinti, ką turiu	Vertinimas
	9–10	Supratau, kad reikia į viską žiūrėti gražiai, be pykčio	Grožis
	11	Supratau, kad yra daug fanatikų	Fanatikai
	12	Kad turėčiau labiau siekti savo tikslų	Siekimas
	13	Suvokiau, kad nesu vienas	Bendrystė

Nustatyta, kad informantai savo mąstymo pokyčius labiausiai išryškino siekių lygmeniu. Kiekio prasme reikšmingi mąstymo pokyčiai nurodyti tikėjimo, vertinimo, santykių su aplinka grožio požiūriu.

Siekta sužinoti, ką naujo jaunuoliai norėtų po vizito patirti gyvenime (15 lentelė)?

15 lentelė. Jaunuolių požiūris, ką naujo jie norėtų patirti gyvenime

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Gal vizito metu ar po jo kilo noras patirti ką nors naujo gyvenime?	1–4	Nuvykti į Vatikaną	Vatikanas
	5–7	Pamatyti kitas šalis	Užsienis
	8–10	Nieko	Nieko
	11	Dar labiau pažinti krikščionybę	Krikščionybė
	12	Švęsti Sutvirtinimo sakramentą	Sutvirtinimas
	13	Paslaptis	Paslaptis

Vyrauja teigiami atsakymai. Dauguma informantų norėtų nuvykti į Vatikaną, aplankyti kitas šalis. Labai vertingi pavieniai atsakymai: „dar labiau pažinti krikščionybę“, „švęsti sutvirtinimo sakramentą“. Kartu pabrėžtina 13-o informanto (ne)atsakymo, kuris suponuoja gilesnių aspiracijų galimybę, vertė.

Domėtasi, kokia nauja veikla jaunuoliai norėtų užsiimti. Atsakymai – 16 lentelėje.

16 lentelė. Informantų požiūris, kokia nauja veikla jie norėtų užsiimti

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Kokia nauja veikla po vizito norėtum užsiimti?	1–7	Jokia	Jokia
	8–9	Nežinau	Nežinau
	10	Išmokti lotyniškai	Lotynų kalba
	11	Savanoriauti	Savanorystė
	12	Paskaityti knygų apie krikščionybę	Skaitymas
	13	Jau pasirinkau	Pasirinkta

Nustatyta, kad daugelis konkrečios veiklos negali nurodyti. Tačiau labai vertingi pavieniai atsakymai, būtent – savanoriauti, paskaityti krikščioniškų knygų, išmokti lotyniškai. Kadangi kognityvių galių veikla ypač suintensyvėja ankstyvojoje jaunystėje, informantų intelektualinės veiklos sprendimai – reikšmingi ir savalaikiai.

Informantų klausta apie jų požiūrį į savo elgseną pontifiko vizito metu ir po jo. Domėtasi, ar vizito metu jie pradėjo elgtis kiek kitaip nei įprasta (17 lentelė)?

17 lentelė. Jaunuolių požiūris, ar vizito metu jie pradėjo elgtis kiek kitaip

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Gal vizito metu pradėjai elgtis truputį kitaip nei įprasta?	1–4	Ne	Ne
	5–6	Taip	Taip
	7	Buvau laimingesnis negu anksčiau	Laimingesnis
	8	Vos neapsiverčiau	Jautru
	9	Geriau	Geriau
	10	Nuoširdžiau	Nuoširdžiau
	11	Turėjau būti ramiai, nes trūko vietos	Ankšta
	12	Buvau pavargęs	Pavargęs
13	Nežinau	Nežinau	

Nustatyta, kad du informantai nurodė savo elgsenos pokyčius, tačiau negalėjo jų konkrečiai įvardyti. Vis dėlto jaunuoliai į šį klausimą atsakė ne tiek elgsenos, kiek savijautos požiūriu (išskirtini vertingi atsakymai „buvau laimingesnis“, „vos neapsiverčiau“, „geriau“, „nuoširdžiau“).

Siekta sužinoti, ką po vizito jaunuoliai pradėjo daryti kitaip nei prieš tai (18 lentelė).

18 lentelė. Informantų požiūris, ką po vizito jie pradėjo daryti kitaip

Klausimas	Eil. Nr.	Atsakymai	Manifestinė kategorija
Ką po vizito pradėjai daryti šiek tiek kitaip nei prieš tai?	1–2	Nieko	Nieko
	3–4	Daugiau apmąstau	Mąstymas
	5–6	Dažniau meldžiuosi	Malda
	7–8	Esu malonesnis kitiems	Socialumas
	9	Tapau atlaidesnis kitiems	Atlaidumas
	10	Daugiau skleidžiu tikėjimą netikintiems	Evangelizacija
	11	Pradėjau labiau stebėti žmones	Stebėjimas
	12	Pradėjau šilčiau rengtis	Apsirengimas
	13	Nežinau	Nežinau

Daugelyje atsakymų matomi teigiami poslinkiai (išskirtinos sritys – mąstymas, malda, bendravimas, dalijimasis tikėjimu). Kartu natūraliai svarbus klausimo analizės fiziologinis lygmuo, kuris susijęs su šiltesne apranga. Apskritai į šį klausimą tikėtasi daugiau neigiamų atsakymų, nes asmens elgsena greitai nesikeičia, jai pakeisti būtina daugelio išorinių ir ypač vidinių ugdomųjų veiksmų sąveika. Tačiau lentelėje paradoksaliai vyrauja teigiami atsakymai ir, kiek pavyko pastebėti interviu metu, – informantai (kuriuos straipsnio bendraautorė gana gerai pažįsta iš pamokų, ruošimosi pontifiko vizitui ir dalyvavimo jame Vilniuje ir Kaune) sakė tiesą.

Išvados

1. Aptarus jaunuolių vertybinę poziciją pontifiko vizito esmės ir prasmės požiūriu galima teigti, kad elementarus jaunuolių suvokimas apie

popiežių laikytinas pakankamu. Daugelis jų teigia, kad pontifikas atvyko pas tikinčiuosius į Lietuvą, nors dalis atsakymų atskiria jaunimą nuo tikinčiųjų ir lietuvių. Apskritai vyrauja pozityvūs pontifiko vizito į Lietuvą motyvai, draugų ir visuomenės reakcija, nauda Lietuvai.

2. Išryškinius jaunuolių patirtus emocinius išgyvenimus pontifiko vizito metu, tikslinga apibendrinti, kad vyrauja teigiamą savijautą liudijantys atsakymai, nors tik pavieniai atsakymai tiesiogiai apibūdina, kas juos labiausiai jaudino. Vyrauja atsakymai, kad įdomiausia jaunuoliams buvo pontifiko kalba. Atsakymai atskleidžia jaunuolių išgyventą pontifiko vizito realybę.
3. Apibūdinus jaunuolių vertybinę poziciją jų siekių ir elgsenos atžvilgiu galima konstatuoti, kad informantai savo mąstymo pokyčius labiausiai išryškino siekių lygmeniu. Vyrauja teigiami atsakymai, ką naujo jie norėtų patirti gyvenime. Pateikti tik pavieniai, bet labai vertingi atsakymai, kokia nauja veikla jie norėtų užsiimti po pontifiko vizito. Išskirtinas jų nurodytas didesnis dėmesys mąstymui, maldai, bendravimui, dalijimuisi tikėjimu.

Bandomojo tyrimo rezultatai atskleidė, kad popiežiaus, kaip didžiojo pontifiko – dvasinių tiltų tiesėjo, vizitas jaunuolių požiūriu tikrai reiškiasi kaip internalizacijai tinkamas vertybinis fenomenas, kuris padeda sužadinti jaunų žmonių giluminius potyrius bei paskatinti jų sąmoningą atliepą į dvasinio lyderio kvietimą realiai sekti Kristumi dalijantis tikėjimu tarpusavyje.

Literatūra

- Aramavičiūtė, V. (2005). *Auklėjimas ir dvasinė asmenybės branda*. Vilnius: Gimtasis žodis.
- Aramavičiūtė, V. (2016). *Vertybės ir ugdymas: tarp kaitos ir stabilumo*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Bitinas, B. (2000). *Ugdymo filosofija*. Vilnius: Enciklopedija.
- Butkienė, G., Kepalaitė, A. (1996). *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius: Margi raštai.
- Duoblienė, L. (2006). *Šiuolaikinė ugdymo filosofija: refleksijos ir dialogo link*. Vilnius: Tyto alba.

- YOUCAT lietuviškas jaunimo katekizmas. (2011). Vilnius: UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“.
- Jovaiša, L. (2001). *Ugdymo mokslas ir praktika*. Vilnius: Agora.
- Juškienė, V. (2016). Asmens dvasinė gerovė gyvenimo kokybės kontekste. *Opera Theologorum Samogitarum*, Nr. 4, p. 77–89.
- Kardelis, K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas: Judex.
- Lileikienė, V., Lileikis, S. (2017). Rašytojo patirtis kaip didaktinė paradigma liudijant krikščioniškąją dorovinę poziciją. *Tiltai*, priedas Nr. 48, p. 89–106.
- Maslauskaitė, A., Navickas, A. (2000). Katalikai pokomunistinėje Lietuvoje. *Prizmė*, Nr. 1–2, p. 79–80.
- Palaimaitė, R. (2010). Jaunimo sielovados samprata ir metodai: pastoracinės perspektyvos Lietuvoje. *Soter*, Nr. 34 (62), p. 55–69.
- Martišauskienė, E. (2004). *Paauglių dvasingumas kaip pedagoginis reiškinys*. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
- Martišauskienė, E. (2008). *Šviesos pedagogikos kontūrai: dvasingumo ugdymo pamatai*. Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla.
- Paškus, A. (2002). *Žvilgsnis į pasaulėžiūrinę aplinką, šventovę, save*. Kaunas: Lietuvos katechetikos centro leidykla.
- Ramonas, A. (2013). Jaunimo dvasinio ugdymo teologiniai ir sociokultūriniai aspektai. *Tiltai*, Nr. 4, p. 79–92.
- Stumbra, S. (2018). *Katalikiškasis religingumas ir liaudiškojo pamaldumo praktikos. Ugdymo aspektai*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
- Trimakas, K. A. (1997). *Asmenybės raida gyvenime*. Kaunas: Tarpdiecezinės katechetikos komisijos leidykla.
- Žydžiūnaitė, V. (2002). Slaugytojų kompetencijų charakteristikos: edukologijos ir slaugos požiūriai. *Sveikatos mokslai*, Nr. 4 (20), p. 53–59.

THE VISIT OF THE PONTIFF AS A VALUABLE PHENOMENON: INTERNALIZATION ATTRIBUTES

Veronika Lileikienė, Saulius Lileikis

Summary

The visit of Pope Francis as the Supreme Pontiff to Lithuania was noted as a valuable phenomenon. Modern young people, which individually try

to enrich their identity, had an opportunity to perceive and internalize this valuable phenomenon at different levels. The object of the research is a visit of the Pontiff as a valuable phenomenon. The subject of the research is a valuable youth's position through the internalization of the mentioned valuable phenomenon.

The aim of the article is a revelation of attributes of a valuable youth's position through the internalization of the visit of the Pontiff as a valuable phenomenon. The tasks of the research are as follows: to discuss the valuable position of young people in relation to the essence and meaning of the Pontiff's visit; to highlight their emotional experience during the visit; to characterize the valuable youth's position in terms of their aspirations and behavior.

The methods of the research are as follows: scientific literature analysis, structured interview, self-reflection, the method of free associations, phenomenological content analysis, comparative analysis and synthesis. The type of the research: this is a semi-deep and pilot study. Methodological and epistemological principles are as follows: the paradigm of universal development, idealism, humanism, existential phenomenology and neo-Thomism.

Discussing the valuable position of young people in relation to the essence and meaning of the Pontiff's visit, we can state that young people perceive the Pontiff well. Most of them declare that the Pontiff came to Lithuanian believers. However, some of them isolate young people from both believers and Lithuanians. In general, the very positive motives of the Pontiff's visit as well as of the reaction of friends and of the society, and of the benefits for Lithuania dominate.

Emphasizing the emotional experience during the visit, it is appropriate to summarize, that positive responses of emotional experience dominate. Only individual responses can directly describe, what young people were mostly excited about. They were mainly interested in the speech of the Pontiff. The responses showed the reality of the visit of the Pontiff experienced by the youth.

Describing the valuable youth's position in terms of their aspirations and behavior, we can state, that young people have aspirations after the visit. Mostly positive answers were, what they would like to experience in life.

Only isolated but very valuable answers were presented in terms of what new activity they would take. Exceptional attention was paid to the reflection, pray, fellowship, watching others and sharing faith.

The results of the pilot study showed that this visit is not usual. It manifests itself as a valuable phenomenon, which can be internalized and helps to reveal deep experience of young people. It can help them formulate a conscious response to the call of the spiritual leader to really follow Christ sharing their faith among themselves.